

De geschiedenis van de Laanweg

De naam van de huidige *Laanweg* in Amsterdam Noord herinnert aan de polderweg die niet ver daarvandaan parallel aan de kanaaldijk naar het noordoosten liep. Aan die weg – die aanvankelijk *Voorlaan* werd genoemd – werden vanaf 1851 de

eerste huizen en schuren gebouwd voor de boeren en de landarbeiders die de Buiksloterhampolder ontgonnen. Aan het eind van die weg stond – ongeveer op de plek waar nu de voormalige St.Ritakerk staat – het statige *Huis den Ham*. Vanaf 1897 veranderde het agrarische karakter van de *Laanweg*.

Enkele ondernemende Amsterdammers maakten van het onbebouwde stuk dat dicht bij de Willemssluisen en het Tolhuis lag een moderne straat met zelfs een eigen elektriciteitsvoorziening. Het was de eerste elektrisch verlichte straat van Amsterdam.

De eerste huizen waren vrijstaand en werden terecht

aangeduid als villa's. De andere huizen werden in kleine rijtjes gebouwd en hadden meer het karakter van herenhuizen,

etagewoningen met voor de bovenhuizen een vrije opgang. Ze werden niettemin ook als *villa's* aangeduid. Het stadse deel van de *Laanweg* ging meteen over in het agrarische deel. Veel bejaarde bewoners en oud-bewoners van Noord zullen zich

de restanten van de *Laanweg* herinneren, die aan het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw werden gesloopt. Op de Beeldbank van het Stadsarchief zijn de afbeeldingen daarvan te vinden.

In deel 2 en deel 3 van *De Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921* wordt de geschiedenis van de oorspronkelijke *Laanweg* uitvoerig besproken. Kopen van die twee in eigen beheer uitgegeven boeken is mogelijk.

Eindelijk een F.W.J. BEUKMANPLEIN in Noord?

Wie de straatnamen van de Buiksloterham bekijkt, zal de naam van *Franciscus Wessellus Josephus Beukman* (1783-1867) misschien niet missen. Maar het is werkelijk onbegrijpelijk dat de **drooglegger van de Ham** geheel vergeten lijkt. Het Johan van Hasseltkanaal en de Johan van Hasseltweg zijn genoemd naar de gemeentelijke ingenieur die het kanaal door de Buiksloterham ontwierp dat er nooit helemaal kwam. Zou Beukman dan te klein zijn voor een plein in de polder die hij in 1851-1852 wel helemaal realiseerde? Zijn grote herenboerderij stond ongeveer op de plek waar nu de voormalige St.Ritakerk aan het Hagedoornplein staat. Dat plein zou omgedoopt kunnen worden tot **F.W.J. Beukmanplein**.

(Een deel van het Hagedoornplein werd in 1986 ter

nagedachtenis van de gevallen van de Spaanse burgeroorlog omgedoopt tot 'Plein Spanje '36 – '39'. Maar dat hoeft geen belemmering te zijn.)

Lees meer over de droogmaking van de polder en over Beukman in deel 2 van de Geschiedenis van de Buiksloterham.

Deel 3: Wonen, werken en vermaak rond de Laanweg

Het derde deel van **De geschiedenis van de buiksloterham tot 1921** vertelt de geschiedenis van de vroegste woningbouw in de Buiksloterham. Aanvankelijk waren er langs de Laanweg vooral boerderijen, schuren en de eenvoudige behuizingen van de boerenknechten. Rond 1900 veranderde dat. Ondernemende Amsterdammers vestigden er enkele bedrijven en bouwden er villa's en een aantal blokken etagewoningen. Het werd de eerste 'straat' van Amsterdam waar 's avonds elektrische verlichting brandde.

In de 'achtertuin' van de Laanweg vond op toen nog braakliggend terrein in 1913 de ENTOS plaats en in 1919 de ELTA. Beide tentoonstellingen (de ene over de scheepvaart, de andere over de luchtvaart) trokken veel publieke belangstelling. Inmiddels was er een begin gemaakt met volkswoningbouw in de Buiksloterham. Ik heb aan de hand van

foto's, documenten en herinneringen geprobeerd een beeld te schetsen van de Buiksloterham en met name van de bewoning van de Laanweg in die periode en wat er in hun directe omgeving plaatsvond.

De **Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921** is gepubliceerd in drie delen die ook los van elkaar te lezen zijn:

1. **Waterland, Buiksloot en de Volewijk**, 268 pagina's, prijs € 19,95
2. **De Buiksloterham ingepolderd**. 222 pagina's, prijs € 19,95
3. **Wonen, werken en vermaak rond de Laanweg**, 267 pagina's, prijs € 19,95

Bekijken (PREVIEW)

De drie delen van *De geschiedenis van de Buiksloterham* zijn vanaf 5 november 2016 uitsluitend te koop bij:

- Boekhandel Over het Water, Van der Pekstraat 59 – overhetwater.nl
- Plantage Boekhandel Van der Plas, Buikslotermeerplein 70 – lezeninnoord.nl
- Stadsboekwinkel, Gebouw De Bazel, Vijzelstraat 32, hal – stadsboekwinkel.nl
- Historisch Centrum Amsterdam Noord, Johan van Hasseltweg 32b – hcan.nl

Per stuk € 19,95 en per set van 3 delen ca. € 50

Deel 2 De Buiksloterham ingepolderd

Het is raar dat er in de Buiksloterham geen straten of pleinen vernoemd zijn naar de pioniers die de polder in het midden van de 19e eeuw droog maakten, er gingen wonen en het land bewerkten. Alleen is er nu nog een Laanweg, maar die herinnert alleen in naam aan de weg waarlangs van het midden van de negentiende eeuw tot na de Eerste Wereldoorlog het bewoonde deel van de Buiksloterham was. Op de plek van de voormalige St. Ritakerk aan het Hagedoornplein stond de grote herenboerderij, waar eerst de familie Beukman (de drooglegger en zijn nakomelingen) woonden. Later woonde daar de familie Reinders Folmer die ook veel voor de polder heeft betekent. En langs de Laanweg woonden de pachters en landarbeiders. Aan het begin van de twintigste eeuw bouwden ondernemende Amsterdammers langs het zuidelijke deel van de Laanweg de eerste villa's en statige huizenblokken.

In deel 2 wordt de inpoldering van de Ham besproken en hoe toen 'grootste landbouwgebied van Nederland' werd gebruikt voor akkerbouw, wie de eerste bewoners waren en waar zij vandaan kwamen. In dit deel wordt ook aandacht besteed aan de Volewijck: de bewoning van dat gebied door Volendammer vissers

en de uitbreiding van het Tolhuis en de Tolhuistuin tot vermaakcentrum voor Amsterdammers.

De **Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921** is gepubliceerd in drie delen die ook los van elkaar te lezen zijn:

1. **Waterland, Buiksloot en de Volewijck**, 268 pagina's, prijs € 19,95
2. **De Buiksloterham ingepolderd**. 222 pagina's, prijs € 19,95
3. **Wonen, werken en vermaak rond de Laanweg**, 267 pagina's, prijs € 19,95

Bekijken (PREVIEW)

De drie delen van *De geschiedenis van de Buiksloterham* zijn vanaf 5 november 2016 uitsluitend te koop bij:

- Boekhandel Over het Water, Van der Pekstraat 59 – overhetwater.nl
- Plantage Boekhandel Van der Plas, Buikslotermeerplein 70 – lezeninnoord.nl
- Stadsboekwinkel, Gebouw De Bazel, Vijzelstraat 32, hal – stadsboekwinkel.nl
- Historisch Centrum Amsterdam Noord, Johan van Hasseltweg 32b – hcan.nl

Per stuk € 19,95 en per set van 3 delen ca. € 50

deel 1 Waterland, Buiksloot en de Volewijck

Deel 1 van **De geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921** geeft de historische achtergrond waartegen de inpoldering, de agrarische periode en de eerste stedelijke bebouwing van de Buiksloterham in de volgende delen worden geplaatst.

In deel 1 wordt de periode besproken waarin de Buiksloterham nog water was en Buiksloot aan open water lag. Het zoute water van het IJ, een zeearm van de Zuiderzee, was de levensader van het dorp.

De inhoud van deel 1

Wie over het IJ van Amsterdam naar de steden en dorpen in Waterland wilde gaan, passeerde de sluis of de overhaal van Buiksloot. Het boek gaat onder meer over:

- Het ontstaan van Waterland, de Waterlandse zeedijk, de

waterschappen en de droogmakerijen.

- De strijd tegen het water en de watersnood van 1825.
- Het dijkdorp Buiksloot, de verplaatsing van de veerhaven en het wel en wee van de vele herbergen die zich rond overhaal en schutsluis vestigden.
- De opkomst en de teloorgang van de veerverbinding tussen Amsterdam, Buiksloot en de steden in Waterland.
- De trekschuit, de postkoets en het vervoer van vracht, vee en personen.

De **Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921** is gepubliceerd in drie delen die ook los van elkaar te lezen zijn:

1. **Waterland, Buiksloot en de Volewijck**, 268 pagina's, prijs € 19,95
2. **De Buiksloterham ingepolderd**. 222 pagina's, prijs € 19,95
3. **Wonen, werken en vermaak rond de Laanweg**, 267 pagina's, prijs € 19,95

Bekijken (PREVIEW)

De drie delen van *De geschiedenis van de Buiksloterham* zijn vanaf 5 november 2016 uitsluitend te koop bij:

- Boekhandel Over het Water, Van der Pekstraat 59 – overhetwater.nl
- Plantage Boekhandel Van der Plas, Buikslotermeerplein 70 – lezeninnoord.nl
- Stadsboekwinkel, Gebouw De Bazel, Vijzelstraat 32, hal – stadsboekwinkel.nl
- Historisch Centrum Amsterdam Noord, Johan van Hasseltweg 32b – hcan.nl

Per stuk € 19,95 en per set van 3 delen ca. € 50

**Koninginnedag in Buiksloot:
optocht, kinder- en
volksspelen**

In dit boekje wordt het vieren van Prinsessedag en Koninginnedag in Buiksloot geplaatst in het bredere kader van de geschiedenis van het vorstenhuis en de feestelijkheden in Amsterdam. Die stonden model voor de veel kleinere festiviteiten in Buiksloot. De tekst wordt geïllustreerd met veel foto's en illustraties, waarvan een aantal voor het eerst wordt gepubliceerd.

104 pagina's, waarvan de helft foto's en illustraties.

1. Koninginnedag in Buiksloot, 104 pagina's, prijs € 24,28

De prijs is inclusief btw en € 3,85 bezorgkosten.

Prijsstijgingen van druk- of portokosten worden bij contact over je bestelling meegedeeld en verwerkt.

De kosten van de boekjes zijn relatief hoog, doordat ze 'on demand' gedrukt worden en 50% van de pagina's in kleur is afgedrukt.

BESTEL door een mailtje te sturen met

- je naam
- het bezorgadres
- de titel(s)

De gereformeerde kerk van Buiksloot

Reconstructie van de gereformeerde kerk die bij de watersnood van 1916 werd verwoest.

De gereformeerde kerk van Buiksloot is in eigen beheer uitgegeven. Het boekje (118 bladzijden waarvan de helft foto's en illustraties) vertelt de geschiedenis van de gereformeerde kerk in Buiksloot vanaf 1880 tot aan de sluiting van de Immanuelkerk in 1963.

Uit de inhoud:

Doleantie; Gereformeerd; Het eerste kerkgebouw; Een nieuw gebouw; De heren Capelle en Pauw; Dominee Schweitzer; De kerk verwoest tijdens de watersnood van 1916; Een nieuwe Buikslootkerk; Zondagschool-vereeniging 'Jachin'; De commissie kinderlectuur; Zondagsrust bedreigd; Naar de bioscoop; De oorlog 1914-1918; Het steuncomité; Het steuncomité en de watersnood; Na de oorlog.

De Gereformeerde Kerk van Buiksloot, 118 pagina's, prijs €

24,72

De prijs is inclusief btw en € 3,85 bezorgkosten.

Prijsstijgingen van druk- of portokosten worden bij contact over je bestelling meegedeeld en verwerkt.

De kosten van de boekjes zijn relatief hoog, doordat ze 'on demand' gedrukt worden en 50% van de pagina's in kleur is afgedrukt.

BESTEL door een mailtje te sturen met

- je naam
- het bezorgadres
- de titel(s)

De bewaarschool van Buiksloot

Detail schoolfoto
1894

De bewaarschool van Buiksloot: bewaarschool of bewaarplaats?

In dit boekje (136 pag., waarvan de helft foto's) vertel ik de geschiedenis van de bewaarschool van de oprichting in 1878 tot de opheffing in 1936. De bewaarschool werd in 1878 gevestigd in het voormalige gebouw van de openbare lagere school. Ik schets de ontwikkelingen in Buiksloot tegen de achtergrond van de ontwikkeling van het voorbereidend onderwijs (kleuteronderwijs) dat in de 19e eeuw een grote vlucht naam. Ik laat zien wie er in de bewaarschool werkten en hoe B&W telkens probeerden de kosten en dus ook de salariëring van de bewaarschoolhouderes en de helpsters zo laag mogelijk te houden. Bijvoorbeeld door de bewaarschool tot bewaarplaats te maken. Ook de inhoud van het onderwijs en de leermiddelen komen aan bod en er zijn veel schoolfoto's te zien.

De bewaarschool van Buiksloot, 134 pagina's, prijs € 27,05

De prijs is inclusief btw en € 3,85 bezorgkosten.

Prijsstijgingen van druk- of portokosten worden bij contact over je bestelling meegedeeld en verwerkt.

De kosten van de boekjes zijn relatief hoog, doordat ze 'on demand' gedrukt worden en 50% van de pagina's in kleur is afgedrukt.

BESTEL door een mailtje te sturen met

- je naam
- het bezorgadres
- de titel(s)

De School met de Bijbel: van schoolstrijd tot watersnood

88 pagina's waarvan de helft foto's en illustraties.

De School met de Bijbel te Buiksloot werd in 1887 gesticht. Daaraan ging een felle strijd vooraf tussen de liberalen in B&W en de gereformeerden en orthodox-hervormden. De schoolstrijd in Buiksloot kreeg zelfs landelijke bekendheid. In het boekje dat ik privé uitgeef, komt die strijd tot leven uit citaten van de direct betrokkenen. Maar het boekje gaat vooral over de kinderen die rond 1910 op de school zaten: dat wat mij nog over hen en de school bekend is.

De school met de Bijbel in Buiksloot, 88 pagina's, prijs € 22,07

De prijs is inclusief btw en € 3,85 bezorgkosten.

Prijsstijgingen van druk- of portokosten worden bij contact over je bestelling meegedeeld en verwerkt.

De kosten van de boekjes zijn relatief hoog, doordat ze 'on demand' gedrukt worden en 50% van de pagina's in kleur is afgedrukt.

BESTEL door een mailtje te sturen met

- je naam
- het bezorgadres

- de titel(s)